

Ontwerprichtlijnen private verlichting volgens het Lichtplan van de stad Gent

1. Inleiding

Sinds 1999 heeft de Stad Gent een Lichtplan, waarmee de stad de stedelijke verlichting op een sobere en integrale manier voor het hele grondgebied heeft uitgewerkt. De Stad streeft hierbij naar een coherent en samenhangend geheel. Hierbij probeert de Stad Gent ook alle vormen van lichthinder en lichtvervuiling te voorkomen.

Het Lichtplan bevat richtlijnen voor de openbare verlichting, maar ook voor de sfeer- en monumentverlichting. De private verlichting van gevels en gebouwen kan ook bijdragen tot een integraal en sober verlicht geheel, zolang dit past binnen het kader van het lichtplan en niet als storend ervaren wordt. De stad Gent formuleerde daarom in het Lichtplan een aantal ontwerprichtlijnen waarmee eigenaars rekening moeten houden bij het verlichten van hun gebouw.

Dit document herneemt hieronder de richtlijnen vanuit het originele Lichtplan, en vormt daardoor een eerste leidraad voor architecten en bouwheren over private verlichting. De Stad Gent raadt u echter aan om tijdens de ontwerpfase ook een voorafgaand overleg met de stedelijk lichtadviseur aan te vragen, voor een bespreking in detail. De Stad Gent heeft ook een digitaal geoloket, waarbij de specifieke voorschriften van het Lichtplan per locatie kunnen opgevraagd worden.

Voor bepaalde constructies zoals publiciteitsinrichtingen, uithangborden en gevelverlichting is er ook een stedenbouwkundige vergunningsplicht. Gelieve hiervoor te informeren bij het loket stedenbouw van de stad.

- Meer info: (professionele brochure, ontwerpfolder, digitale studies Lichtplan, geoloket, enz...) vindt u via de website www.gent.be/gentverlicht
- of via de lichtcel van de Stad Gent, email: openbareverlichting@gent.be
- of via Loket stedenbouw, Woodrow Wilsonplein 1, 9000 Gent - tel.: 09/266 79 50
email: loketsod.gent@gent.be

2. Goede private verlichting (bron: Lichtplan 2, pagina 127 en 128)

Verlichting van buiten het openbaar domein kan van invloed zijn op het openbaar domein en de beleving van de wanden en de ruimte ervan, zowel in positieve zin, maar soms in negatieve, storende zin. Private verlichting binnenshuis of in achterin liggende delen van private percelen die niet of nauwelijks waar te nemen is vanuit de publieke ruimte of van op buurpercelen, valt uiteraard buiten het bestek van onderstaande overwegingen en voorstellen. Net als goede openbare verlichting (waarover het merendeel van het lichtplan gaat), moet private verlichting die effect heeft op de publieke ruimte ook aan een aantal kenmerken beantwoorden.

- **Goede verlichte reclames en uithangborden**, zowel deze die aangeliicht worden als deze die van binnenuit verlicht zijn, hebben een sobere, stabiele (niet flikkerende of dynamische) verlichting, met wit of zachtgekleurd licht. Dergelijke van binnenuit verlichte reclames en uithangborden geven op de aanliggende gevels en openbaar domein niet meer licht dan 2 lux. Bij aangeliichte reclames is het licht goed en enkel gericht op de reclame zelf; deze ontvangt maximaal een lichthoeveelheid van 10 lux. Bij van binnenuit verlichte reclames verdient verlichting met negatief contrast (door het uitsnijden letters of figuren uit een donker vlak) de voorkeur. Andere van binnenuit verlichte reclames bevinden zich bij voorkeur onder de ramen van de eerste verdieping. Het gebruik van LED's voor de verlichting van reclames is meer dan wenselijk gelet op de vele voordelen daarvan (laag verbruik, lange levensduur, goed zichtbaarheid zonder te veel te verlichten).
- **Goede verlichting van gevels** is eveneens sober en stabiel (niet flikkerend of dynamisch) en verlicht, behoudens eventuele expliciet gewenste accenten, op homogene wijze het geheel van de gevel. De aangeliichte gevel ontvangt maximaal een lichthoeveelheid van 10 lux. Tenzij in uitzonderlijke situaties, gebruikt gevelverlichting wit licht met een goede kleurtemperatuur (3.000 of 4.200 K) om de gevelmaterialen en structuur optimaal tot hun recht te laten komen. Zij wordt om middernacht, of bij horecazaken eventueel wat later, gedoofd.

- Normale binnenverlichting in gebouwen die zacht zichtbaar is vanuit de publieke ruimte is evident en verhoogt mee de levendigheid, de aantrekkelijkheid en de sociale veiligheid van die publieke ruimte. Binnenverlichting nabij of rond de ramen, die een veel sterker effect op het openbaar domein kan hebben, wordt daarbij uiterst zorgvuldig aangebracht om van op het openbaar domein als sober te worden beleefd; dit is zowel met installaties van indirecte binnenverlichting als met installaties met een reclame-oogmerk het geval. Bij forse indirecte binnenverlichting is daarbij de uitstraling richting het raam voldoende afgeschermd. Binnenverlichting met reclame-oogmerk beantwoordt aan de kenmerken van goede reclameverlichting.
- Goede (voor)tuin- en parkingverlichting en verlichting van bedrijfsgebouwen en de bedrijfspercelen kan zichtbaar zijn van op het openbaar domein of vanuit een open ruimte, maar is niet gericht naar het openbaar domein of de open ruimte en verlicht die ook zijdelings niet of nauwelijks. Ook deze verlichting is sober en stabiel. Dergelijke buitenverlichting bevindt zich voldoende laag (bij voorkeur niet hoger dan 4 m in kleine parkings en 8 m op grote parkings en op bedrijfspercelen in bedrijventerreinen). De verlichting van bedrijfsgebouwen beantwoordt aan de kenmerken van goede gevelverlichting en in voorkomend geval van goede reclameverlichting, zij het dat verlichte logo's zich ook hoger op een gevel kunnen bevinden. In de groenpolen is de gewenste tuinverlichting nog soberder en beperkt zij zich tot een eventuele aanduiding van de erftoegang en maximum een vijftal lampen die het tuingedeelte nabij de woning maximum 10 lux lichthoeveelheid geven.

3. Storende private verlichting (bron: Lichtplan 2, pagina 128)

Vooraf verlichte reclames, verlichting van gevels, al dan niet gekleurde verlichting die op of rond de binnenzijde van ramen is geplaatst en goed zichtbaar is van op het openbaar domein, (voor)tuin- en parkingverlichting die goed zichtbaar is van op het openbaar domein, verlichting van bedrijfsgebouwen en de bedrijfspercelen eromheen kunnen, afhankelijk van de omgeving waarin ze zich bevinden, een dergelijk storend effect hebben. Dit kan het gevolg zijn van te fel of zelfs verblindend licht, flikkerend of dynamisch licht, onaangepaste kleuren of kleurencombinaties van licht, slecht gerichte lichtpunten, te hoog geplaatste lichtpunten of een combinatie van deze aspecten.

De verstoorde beleving van de avondlijke omgeving voor omwonenden en passanten die daar het gevolg van is kan verschillende vormen aannemen: het wegdrukken van mooie maar donkerder avondlijke zichten of van bewust (bijv. van uit de lichtplannen) aangebrachte sfeerverlichting, het vermoeien van de ogen van passanten, het bijdragen aan de nachtelijke gloed in de lucht die een normale nachtbeleving onmogelijk maakt en voor omwonenden die er elke dag mee te maken hebben het bioritme kan verstoren, enz.... Soms, bij verblindende verlichting en verlichting die te fel de aandacht trekt, kan de situatie zelfs gevaarlijk en onveilig zijn, zowel door de verlichting zelf, als door 'het donkere gat' waar de passant erna in terecht komt. En in concentratieplekken van dergelijke verlichting, zoals bepaalde handelsstraten, leidt de 'verlichting om op te vallen' tot een opbod en een spiraal van globaal totaal overdreven verlichting waarin uiteindelijk niets meer opvalt.

handelsstraten, leidt de 'verlichting om op te vallen' tot een opbod en een spiraal van globaal totaal overdreven verlichting waarin uiteindelijk niets meer opvalt.

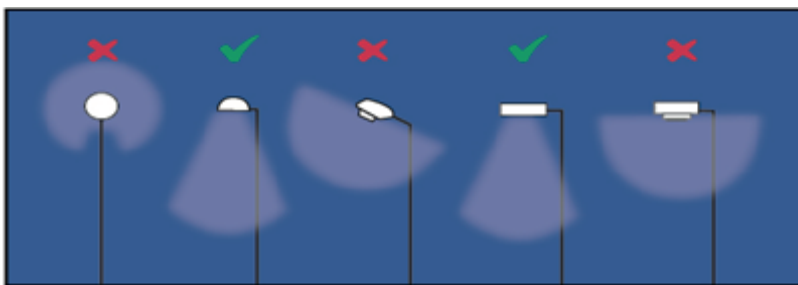
Vlaamse wetgeving inzake lichthinder - Vlarem II

Deze zijn specifiek gericht op het voorkomen van lichthinder. Indirect zijn er ook een aantal andere regels die gevolgen hebben voor verlichting. U vindt deze wetten hier: <http://www.vvs.be/werkgroepen/werkgroep-lichthinder/over-lichthinder/goed-verlichten/wetgeving>

4. Schema's verlichting op palen en t.h.v. gevels

Hierna vindt u een schema van verlichting op palen en gevels, hierbij telkens met wat goed is (aangeduid in groen) is en wat fout is (aangeduid in rood)

verlichting met lichtpalen

verlichting van gevels

(Bron schema's, zie website: emis.vito.be)